

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДО РЕСУРСНЕ ПРАВО

Красіліч Н.Д.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник*

*Інституту держави і права імені В.М. Корецького
Національної академії наук України*

УДК 349.6

DOI <https://doi.org/10.32845/2663-5666.2019.4.23>

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ

Постановка проблеми. В Україні складається негативна екологічна ситуація, пов'язана з накопиченням відходів виробництва і споживання, що становить одну із провідних загроз екологічній безпеці держави. Зокрема, значною мірою це стосується сфери поводження з побутовими відходами: незадовільного забезпечення їх збирання, перероблення й утилізації, залучення в господарський обіг. Здебільшого основна маса побутових відходів потрапляє на звалища і тільки незначна кількість передається на переробні підприємства як вторинна сировина, або ж у найгіршому разі спалюється. Засмічення населених пунктів, лісів, регулярне виникнення стихійних звалищ набувають загрозливих масштабів, як наслідок, погіршуються стан довкілля й умови життєдіяльності населення. Наприклад, у місцях складування відходів накопичується токсичний фільтрат, який поступово просочується в підземні водоносні горизонти, що призводить до їхнього забруднення органічними і мінеральними речовинами. Крім того, з певною періодичністю на окремих звалищах виникають пожежі, які теж погіршують стан довкілля та негативно впливають на здоров'я населення.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Проблеми правового регулювання поводження з відходами, зокрема і побутовими, досліджувалися у працях таких науковців, як: Т.Л. Антонова, Р.І. Байцар, Г.І. Балюк, О.М. Гаврилюк, Т.П. Козаченко, Н.Р. Малишева, В.С. Міщенко, В.В. Стрельник, М.К. Черкашина й ін. Водночас питання реалізації державної політики у сфері поводження з побутовими відходами потребує подальших наукових досліджень, спрямованих на вдосконалення законодавчого регулювання цих процесів, реалізацію відповідних правових норм у механізм державного правління в даній сфері, зміну громадської свідомості та культури поводження з побутовими відходами.

Формулювання завдання дослідження. Мета статті – зробити аналіз правових проблем реалізації державної політики у сфері поводження з побутовими відходами в Україні, внести пропозицій щодо оптимізації шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах накопичення відходів виробництва і споживання

є однією з головних загроз екологічній безпеці держави. Нині в Україні відбувається зростання обсягів утворення відходів, причому як відходів виробництва, так і комунально-побутових відходів, значно поширюються площі несанкціонованих звалищ. Порівняно з показниками накопичення відходів в Європейському Союзі (далі – ЄС), українські обсяги викликають серйозне занепокоєння, беручи до уваги вкрай недостатній рівень їх утилізації та знешкодження. Культура поводження з побутовими й іншими відходами в Україні залишається на вкрай низькому рівні. Навіть більше, вони набувають загрозливих масштабів – відсутність достатніх місць для їх складування, періодичне виникнення пожеж на існуючих сміттєзвалищах, забруднення ґрунту та стічних вод, погіршення стану здоров'я місцевого населення.

Основними причинами такої ситуації можна вважати недостатній розвиток екологічної свідомості населення; відсутність комплексної системи поводження з побутовими відходами; недостатність взаємодії центральних та місцевих органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування; недостатній розвиток державно-приватного партнерства; низький рівень перероблення побутових відходів; інституційну неспроможність органів місцевого самоврядування до встановлення економічно обґрунтованих тарифів на вивезення та захоронення побутових відходів; відсутність реального впливу територіальної громади на ухвалення екологічно значущих рішень. Водночас не можна сказати, що питання поводження з побутовими відходами залишаються поза межами правового регулювання. В Україні ухвалено багато законодавчих актів, які містять норми, що регулюють відносини у сфері поводження з побутовими відходами, зокрема: закони України «Про відходи» [1], «Про охорону навколишнього природного середовища» [2], «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» [3], «Про житлово-комунальні послуги» [4], «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг» [5], «Про благоустрій населених пунктів» [6] та ін. Однак ці норми мають здебільшого декларативний характер, що, у свою чергу, породжує проблеми їх реалізації.

Отже, є достатньо підстав для того, щоб вважати, що проблема підвищення ефективності управління відходами, мінімізації їхнього негативного впливу на довкілля на даний час перебуває в основному не у площині правотворчості, а у площині право-реалізації. Крім того, постійні зміни законодавства, яке регулює поводження з побутовими відходами, є одним із визначальних чинників, що посилює відчуття необов'язковості виконання законів, значною мірою спричиняє неефективність застосування окремих законодавчих норм, викликає колізії та дублювання, яке негативно впливає на стан правопорядку в указаній сфері [7, с. 178].

Виконуючи Угоду про асоціацію з ЄС, Україна зобов'язалася протягом найближчих років упорядкувати одну із життєво важливих сфер – поводження з усіма видами відходів, згідно з європейськими принципами. Для забезпечення вирішення цієї проблеми в державі Кабінет Міністрів своїм розпорядженням від 8 листопада 2017 р. схвалив Національну стратегію управління відходами в Україні до 2030 р. (далі – Стратегія), яка заклала основи для створення системи поводження з відходами і визначила заходи щодо багаторазового використання природних ресурсів, перероблення (оброблення) відходів, їх утилізації. У даному документі управління відходами в основному розглядається у площині децентралізації та підвищення ролі територіальних громад у сфері охорони довкілля. Зокрема, Стратегією передбачено до 2030 р. зниження рівня захоронення побутових відходів в Україні з 95% до 30%, мінімізація загальних обсягів відходів, які підлягають захороненню, з 50% до 35%. У 5 000 населених пунктів має бути впроваджено роздільне збирання сміття та відкрито 250 центрів зі збирання відходів споживання [8].

З метою реалізації завдань, передбачених Стратегією, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2019 р. № 117-р затверджений Національний план управління відходами до 2030 р., у якому передбачається значний перелік заходів щодо оптимізації управління відходами, зокрема і побутовими, виконання яких має сприяти поліпшенню стану довкілля. Так, Планом визначені заходи щодо адаптації національного законодавства до вимог європейського законодавства (наприклад, передбачається ухвалення відповідних законів – про управління відходами, про захоронення відходів); упровадження економічних інструментів для вдосконалення управління відходами, вдосконалення інституційної структури управління відходами й ін. [9]. Крім того, на виконання заходів, передбачених Національним планом, мають бути розроблені регіональні плани управління відходами, у яких, з урахуванням детального аналізу ситуації на місцях, будуть визначені конкретні заходи щодо створення відповідної інфраструктури з переробки, утилізації та видалення відходів.

Водночас Національний план не повною мірою відповідає Національній стратегії управління відходами до 2030 р. Так, на першому етапі її реалізації

(2017–2018 рр.) передбачалося розроблення законопроектів: про відходи та вторинні ресурси; про захоплення відходів; про побутові відходи; про відходи електронного й електричного обладнання; про батареї й акумулятори та ін. Однак за цей період був запропонований до громадського обговорення лише один законопроект «Про управління відходами». Даний законопроект поданий і зареєстрований у Верховній Раді України 2 липня 2019 р., а 29 серпня 2019 р. був відкликаний і знятий із розгляду. На думку багатьох експертів, цей законопроект не встановлював чітких механізмів реалізації прав і обов'язків учасників цих суспільних відносин, в основному був зосереджений на дозвільно-ліцензійній системі та планах управління відходами [10]. Сьогодні у Верховній Раді зареєстрований новий законопроект «Про управління побутовими та іншими відходами».

Отже, розроблення й ухвалення законодавчих актів, передбачених Стратегією, відкладається на більш пізні строки, що позначиться на виконанні заходів, передбачених Національним планом, а також регіональних планів управління відходами, значна частина яких стосується саме управління побутовими відходами. У свою чергу, недостатня законодавча врегульованість сфери управління побутовими відходами позначиться на розвитку відповідних об'єктів інфраструктури, рівні залучення інвестицій суб'єктів господарювання, повторного використання та рециклінгу побутових відходів.

В Україні через неефективність системи поводження з побутовими відходами, незважаючи на щорічне скорочення кількості населення, обсяги побутових відходів зростають. Водночас недостатній обсяг охоплення населення послугами з вивезення побутових відходів (78%) призводить до збільшення кількості несанкціонованих звалищ і додаткових витрат органів місцевого самоврядування на їх ліквідацію. Роздільне збирання побутових відходів запроваджено лише в 575 населених пунктах України (що становить 2% від їх загальної кількості). Сміттесортувальні лінії та комплекси працюють тільки у 17 населених пунктах, а будуються ще у 18. Утилізація побутових відходів здійснюється лише на одному сміттєспалювальному заводі в місті Києві і трьох установках у Харківській області. Систему вилучення біогазу влаштовано на 7 полігонах з-над п'яти тисяч наявних, водночас на трьох полігонах біогаз факельно спалюється, що свідчить про неефективне використання наявного ресурсу для повторного його спрямування в економіку держави. Майже 95% побутових відходів в Україні підлягають захороненню на полігонах і сміттєзвалищах, що призводить до перевантаженості останніх і щорічного збільшення кількості полігонів, які не відповідають нормам екологічної безпеки. До речі, система збирання фільтрату є лише на 51 полігоні, отже, небезпечні речовини з інших полігонів потрапляють у землю та водні об'єкти, що негативно впливає на стан здоров'я населення [11].

Отже, можна констатувати, що сфера поводження з побутовими відходами в Україні достатньою мірою

не забезпечена сучасним техніко-технологічним обладнанням і екологічно безпечними технологіями. Через недостатність прогресивних технологій поводження з побутовими відходами та сучасних полігонів для їх захоронення ці питання набувають усе більшої гостроти.

Наприклад, відповідно до вимог ст. 32 Закону України «Про відходи», з 1 січня 2018 р. забороняється захоронення перероблених (необроблених) побутових відходів. Законом встановлено, що оброблення (перероблення) відходів – це здійснення будь-яких технологічних операцій, пов'язаних зі зміною фізичних, хімічних і біологічних властивостей відходів, з метою підготовки їх до екологічно безпечного зберігання, перевезення, утилізації чи видалення. А відповідно до європейських норм, придатні для повторного використання відходи повинні відправлятися на відповідні підприємства, безпечні – відвозитися на полігони твердих побутових відходів, а з небезпечними проводитимуться необхідні для знешкодження операції. На звичайні сміттєзвалища не мають потрапляти відходи, які розкладаються біологічним шляхом [12]. Однак Закон України «Про відходи» не містить переліку та послідовності операцій поводження з побутовими відходами, тому ці положення мають по суті декларативний характер. У системі збирання побутових відходів майже нічого не змінилося, усе сміття населенням здебільшого скидається в контейнери для загальних відходів, практично відсутні контейнери для первинного сортування відходів. Отже, практично жодне місто в Україні не готове сьогодні сортувати сміття, не кажучи вже про низький рівень організації збору відходів у сільській місцевості. Так, у багатьох сільських населених пунктах фактично відсутня система видалення побутових відходів, а в деяких селах набула поширення практика вивезення сміття на околиці населених пунктів: у балки, яри, посадки, уздовж доріг. Причиною такого явища є як значна вартість транспортування, так і відсутність жорстких фінансово-економічних та адміністративних санкцій, зокрема адміністративних штрафів та інших стягнень щодо порушників правил поводження з побутовими відходами.

Крім того, місцеві органи влади фактично позбавлені повноважень щодо надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, встановлення цін (тарифів) на послуги з перероблення та захоронення побутових відходів, а відповідні підприємства – можливості отримувати від населення законну й економічно обґрунтовану плату за їх надання. Це не стимулює органи місцевого самоврядування створювати умови для залучення приватних інвестицій у переробку побутових відходів, а їхня діяльність спрямовується на максимальне здешевлення таких послуг шляхом утворення та розвитку комунальних підприємств і розширення існуючої бази захоронення відходів, зокрема державним коштом [11].

Отже, недосконалість системи збирання, транспортування й утилізації побутових відходів в Укра-

їні є однією з основних причин незадовільного стану довкілля і потребує вдосконалення в умовах постійного зростання кількості та різноманітності побутових відходів унаслідок збільшення чисельності міського населення, зростання масштабів житлового фонду, роздрібної торгівлі та виробництва. Сьогодні можна стверджувати, що сфера поводження з побутовими відходами в Україні перебуває у кризовому стані, що спричинене кількома обставинами. По-перше, накопичення побутових відходів невинно збільшується, як в абсолютних величинах, так і в розрахунку на душу населення. По-друге, склад побутових відходів змінюється, поповнюється усе більшою кількістю екологічно небезпечних компонентів. По-третє, місцеве населення негативно ставиться до традиційних способів складування відходів на вже існуючих сміттєзвалищах. По-четверте, вартість розміщення та переробки відходів постійно зростає, тому потрібні значні інвестиції, інноваційні інструменти місцевого та регіонального розвитку.

Одним зі шляхів створення ефективної системи збирання, транспортування й утилізації побутових відходів в Україні є об'єднання різних видів ресурсів (фінансових, кадрових тощо) у рамках співробітництва громад. Не завжди окрема територіальна громада, наприклад, сільська, може самостійно вирішити місцеві проблеми поводження з побутовими відходами, створити свою систему, оскільки це багато в чому пов'язано з недостатністю фінансових ресурсів, кваліфікованих кадрів тощо. Одній громаді обтяжливо утримувати повноцінну систему поводження з побутовими відходами, починаючи від збирання і закінчуючи переробкою. Одним зі шляхів вирішення цієї проблеми повинно стати співробітництво громад на основі засад Закону України «Про співробітництво територіальних громад» [13], зокрема для реалізації спільних проєктів щодо здійснення відповідними органами місцевого самоврядування спільних заходів коштом місцевих бюджетів та з інших джерел, які спрямовані на впровадження планів управління відходами, поліпшення стану довкілля. Саме співробітництво територіальних громад на сучасному етапі розвитку є тим інструментом, який дозволить спільно і взаємовигідно вирішувати проблемні питання місцевої спільноти у сфері поводження з побутовими відходами шляхом об'єднання зусиль без зміни адміністративних меж і жодних статусних втрат.

До речі, саме ідея співробітництва територіальних громад (міжмуниципального співробітництва) є важливим компонентом Національної стратегії поводження з відходами в Україні, у якій пропонується поступово відмовитися від планування управління відходами на базі адміністративного поділу (області, райони) і перейти до управлінських підходів, які б ґрунтувалися на обсягах сміття, логістиці, потребах населення, тобто ввести поняття так званого «сміттевого кластера». Під «сміттєвими кластерами» маються на увазі регіони, на території яких роздільне збирання сміття і подальше поводження з ним буде об'єднано загальною логістикою і потре-

бами населення. На думку Європейського банку реконструкції та розвитку (далі – ЄБРР), Україні необхідно побудувати систему сталого та раціонального управління відходами, яка б базувалася на принципах ієрархії відходів, роздільного збору та повного відшкодування витрат, такий підхід дасть змогу місцевій владі отримувати вигоду від “economy of scale”, тобто економії на масштабі, або зниженні питомих витрат за зростання обсягів виробництва, що добре узгоджується із процесами децентралізації в Україні [14].

Логіка співробітництва територіальних громад передбачає поєднання зусиль територіальних громад у вирішенні питань поводження з побутовими відходами, що мають нагальний характер для всіх учасників такої співпраці, але їхнє вирішення самотужки матеріально затратне, потребує залучення значних ресурсів, недоступних громаді за звичайних умов. Отже, за умов досить обмежених можливостей центральних та регіональних фінансових фондів, місцевих бюджетів, оскільки процес створення систем поводження з побутовими відходами потребує значних капіталовкладень, першочергового значення набуває залучення до реалізації таких проєктів підприємницьких структур, фінансово-кредитних організацій. Децентралізовану основу фінансування цієї сфери необхідно створювати, базуючись на консолідованому фінансуванні за участі всіх заінтересованих сторін – держави, органів місцевого самоврядування, суб’єктів підприємницької діяльності. Потрібна трансформація системи відносин територіальних громад із суб’єктами підприємницької діяльності. Зокрема, істотного збільшення обсягів інвестування можна досягти за розширення переліку угод державно-приватного партнерства у сфері поводження з відходами, базуючись на правових засадах Закону України «Про державно-приватне партнерство».

Висновки. Сьогодні сфера поводження з побутовими відходами в Україні не достатньою мірою забезпечена сучасним обладнанням і екологічно безпечними технологіями, відсутня розвинена інфраструктура зі збирання, вивезення та перероблення побутових відходів, суспільство ще достатньою мірою не усвідомлює необхідності цивілізованого поводження з побутовими відходами. Основними чинниками, які сприяють такому становищу, є розпорошеність нормативних вимог щодо поводження з побутовими відходами, недостатність чіткого розмежування повноважень державних органів управління й органів місцевого самоврядування в даній сфері, дублювання управлінських функцій, недостатня координація діяльності місцевих органів влади, невиконання органами місцевого самоврядування вимог, визначених законодавством щодо відходів, відсутність стимулів для залучення відходів як вторинної сировини у виробництво, недостатність механізмів контролю за додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поводження з побутовими відходами й ін. Крім того, сьогодні основними елементами управління у сфері

поводження з побутовими відходами в основному є заходи фіскального характеру, які застосовують інструменти негативної мотивації – платежі та санкції за правопорушення в даній сфері й екологічний податок (плата за утворення та розміщення відходів), а стимулюючі економічні інструменти управління поводження з відходами практично відсутні.

Відповідно до Національної стратегії поводження з побутовими відходами, в Україні першочерговими завданнями, які повинні бути поставлені та розв’язані в сучасних умовах, є стовідсоткове охоплення населення послугами зі збирання відходів, підвищення якості надання таких послуг і запровадження роздільного збирання відходів. Однак дані вимоги, хоча і закріплені на законодавчому рівні, залишаються не виконаними, відсутній механізм реалізації відповідних правових норм, не сформована комплексна система роздільного збирання побутових відходів, аналогічна до європейських вимог. Багато в чому це пов’язано з тим, що надані органам місцевого самоврядування повноваження повною мірою не підкріплені фінансовими ресурсами, оскільки основним джерелом компенсації витрат на вивезення та переробку відходів є платежі населення; їм не вистачає професійних знань та підтримки для створення сучасних систем поводження з відходами. Крім того, потрібна трансформація системи відносин територіальних громад із суб’єктами підприємницької діяльності, зокрема в частині утилізації відходів. Більшість підприємств, які надають послуги з вивезення сміття, є збитковими, що потребує перегляду порядку надання їм ліцензій та залучення приватних підприємств, які зможуть створити ефективну систему поводження з відходами. Зокрема, приватні підприємства можуть надавати послуги і виробникам відходів або місцевій владі в частині управління відходами (збирання, транспортування, вторинне перероблення, кінцеве розміщення). До речі, з метою заохочення підприємців до систем поводження з відходами, доцільно було б в нормативному порядку передбачити пільгові умови для підприємств, напрямом діяльності яких є рециклінг.

Необхідно також посилити контроль відповідних державних органів і органів місцевого самоврядування за перевезенням, розміщенням відходів, належним використанням полігонів і сміттєзвалищ, а також громадський контроль за впровадженням і здійсненням заходів щодо поводження з побутовими відходами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про відходи : Закон України від 5 березня 1998 р. № 187/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98> (дата звернення: 07.11.2019).
2. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 5 червня 1991 р. № 1264-ХІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 07.11.2019).
3. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення : Закон України від 24 лютого 1994 р. № 4004-ХІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12> (дата звернення: 07.11.2019).

4. Про житлово-комунальні послуги : Закон України від 9 листопада 2017 р. № 2189–VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19> (дата звернення: 06.11.2019).

5. Про державне регулювання у сфері комунальних послуг : Закон України від 9 липня 2010 р. № 2479–VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2479-17#n3> (дата звернення: 06.11.2019).

6. Про благоустрій населених пунктів: Закон України від 6 вересня 2005 р. № 2807–IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15> (дата звернення: 06.11.2019).

7. Малишева Н.Р., Олещенко В.І. Актуальні проблеми розвитку екологічного права та перспективи їх розв'язання. *Правова держава*. 2014. Вип. 25. С. 178.

8. Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 р. : розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-%D1%80> (дата звернення: 05.11.2019).

9. Національний план управління відходами до 2030 р., затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів від 2 лютого 2019 р. № 117-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117-2019-%D1%80> (дата звернення: 06.11.2019).

10. Кравченко О. 5 пріоритетів для реформи сфери управління відходами. URL: https://ukr.lb.ua/blog/olena_kvachenko/422851_5_priotetiv_reformi_sferi.html (дата звернення: 05.11.2019).

11. Звіт про результати аудиту впровадження системи поводження з побутовими відходами та ефективності використання коштів державного бюджету у цій сфері, затверджений рішенням Рахункової палати від 26 жовтня 2017 р. № 22–1. URL: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16753794/Zvit_22-1_2017.pdf?subportal=main (дата звернення: 05.11.2019)

12. Директива Ради № 1999/31/ЄС від 26 квітня 1999 р. щодо полігонів захоронення відходів. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_925 (дата звернення: 05.11.2019)

13. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17 червня 2014 р. № 1508–VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18> (дата звернення: 06.11.2019).

14. У країні пропонують стратегію створення «сміттєвих кластерів» у сфері поводження з відходами. URL: <http://www.biowatt.com.ua/novosti/ukrayini-proponuyut-strategiyu-stvorenniya-smittyevih-klasteriv-u-sferi-povodzhennya-z-vidhodami/> (дата звернення: 05.11.2019)

Красіліч Н.Д. ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ

У статті досліджуються правові проблеми державного регулювання у сфері поводження з побутовими відходами на сучасному етапі розвитку та пропонуються шляхи їх вирішення з позицій урахування вимог екологічної безпеки та санітарно-екологічних вимог. Зазначається, що нині в Україні відбувається зростання обсягів утворення побутових відходів, що є однією із загроз екологічній безпеці держави. Порівняно з показниками накопичення відходів в Європейському Союзі українські обсяги викликають серйозне занепокоєння, беручи до уваги вкрай недостатній рівень їх утилізації та знешкодження. Встановлено, що основними причинами такої ситуації можна вважати недостатній розвиток екологічної свідомості населення; декларативний характер нормативних вимог щодо поводження з побутовими відходами відсутність комплексної системи поводження з побутовими відходами; недостатність взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування; недостатній розвиток державно-приватного партнерства; низький рівень перероблення побутових відходів; відсутність реального впливу територіальної громади на ухвалення екологічно значущих рішень.

Обґрунтовується необхідність застосування механізму співробітництва територіальних громад і досвіду закордонних країн щодо ефективного поводження з побутовими відходами. Таке співробітництво на сучасному етапі розвитку є тим інструментом, який дозволить спільно і взаємовигідно вирішувати проблемні питання місцевої спільноти у сфері поводження з побутовими відходами шляхом об'єднання зусиль, без зміни адміністративних меж і жодних статусних втрат. Це дозволить реалізовувати спільні проекти щодо управління поводження з побутовими відходами, здійснювати відповідними органами місцевого самоврядування спільні заходи коштом місцевих бюджетів та з інших джерел, які спрямовані на впровадження планів управління відходами та поліпшення стану довкілля.

Ключові слова: побутові відходи, поводження з відходами, територіальні громади, місцеве самоврядування, охорона довкілля.

Krasiich N.D. PROBLEMS OF PUBLIC POLICY IMPLEMENTATION IN THE FIELD OF HOUSEHOLD WASTE MANAGEMENT

The article explores the legal problems of state regulation in the sphere of household waste management at the present stage of development and proposes ways of solving them from the standpoint of taking into account the requirements of environmental safety and sanitary and environmental requirements. It is noted that nowadays there is an increase in the volume of waste generation in Ukraine, which is one of the threats to the state's environmental security. Compared to waste accumulation indicators in the European Union, Ukrainian volumes are of serious concern, given the very low level of waste disposal and disposal.

At present, there is virtually no developed infrastructure in Ukraine for the collection, removal and treatment of household waste. The main factors contributing to this situation are the declarative nature of the regulatory requirements for the management of household waste, the lack of clear separation of powers of state authorities and local self-government in this area, duplication of administrative functions, lack of coordination of local authorities, lack of incentives for incentives in relation to production, lack of control over compliance with legal entities and individuals in the field of household waste management, etc. Household waste management practices are mainly fiscal in nature, with little or no incentive to use economic waste management tools.

In this context, the necessity to apply the mechanism of cooperation between territorial communities and the best practices of foreign countries on the effective management of household waste is justified. Such collaboration at the present stage of development is a tool that will allow jointly and mutually beneficial solutions to problematic issues of the local community in the field of municipal waste management, by joining forces without changing administrative boundaries. This will allow the implementation of joint projects for the management of municipal waste management, the implementation of joint activities by relevant local governments at the expense of local budgets and other sources aimed at implementing waste management plans and improving the environment.

The logic of cooperation of territorial communities implies the pooling of efforts of territorial communities to solve urgent issues of municipal waste management, but their solution is significantly costly, requires the involvement of significant resources that are not available to territorial communities in the current environment. In this regard, the transformation of the system of relations between territorial communities and business entities in the field of waste management is needed. A decentralized basis for financing this area should be created on the basis of consolidated financing with the participation of all stakeholders – the state, local self-government bodies, business entities.

Key words: household waste, municipal waste, waste management, territorial communities, local government, cooperation of territorial communities, environmental protection.